

Postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców

Agnieszka Michnik

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Prawo jest na naszej stronie!

**www.profinfo.pl
www.wolterskluwer.pl**

- codzienna aktualizacja
- pełna oferta
- zapowiedzi wydawnicze
- rabat na zamówienia zbiorcze
do negocjacji
- uproszczony sposób zakupu e-mailem:
zamowienia.internet@wolterskluwer.pl

Postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców

Agnieszka Michnik

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2009

Stan prawny na 1 czerwca 2009 r.

Wydawca:
Magdalena Górniewicz

Redaktor prowadzący:
Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne:
Joanna Fitt

Skład, łamanie:
Anna Atanaziewicz

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2009

ISBN 978-83-7601-633-7

ISSN 1897-4392

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00, (22) 535 82 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów.....	9
Wstęp	11
Rozdział I	
Zagadnienia ogólne dotyczące rejestru przedsiębiorców	13
1. Definicja rejestru przedsiębiorców	13
2. Rejestr handlowy w Polsce po wejściu w życie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Handlowym	16
3. Rejestr przedsiębiorców a ewidencja działalności gospodarczej	19
4. Organizacja rejestru przedsiębiorców	23
5. Jawność rejestru przedsiębiorców	28
6. Podmioty podlegające wpisowi do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego	33
6.1. Spółki prawa handlowego	35
6.2. Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych i spółka europejska	37
6.3. Spółdzielnie	38
6.4. Spółdzielnie europejskie.....	38
6.5. Przedsiębiorstwa państwowe	38
6.6. Jednostki badawczo-rozwojowe	39
6.7. Przedsiębiorcy określani w przepisach o zasadach prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne.....	39
6.8. Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.....	40
6.9. Osoby prawne podlegające obowiązkowi wpisu do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych,	

fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego.....	41
6.10. Oddziały przedsiębiorców zagranicznych działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.....	42
6.11. Zagraniczne zakłady ubezpieczeń	42
7. Pojęcie przedsiębiorcy w aspekcie wpisu do rejestru przedsiębiorców	43

Rozdział II

Rejestracja przedsiębiorców na tle uregulowań

prawa Unii Europejskiej	54
1. Ogólne zasady rejestrowania przedsiębiorców w państwach Unii Europejskiej i problemy związane z funkcjonującym zróżnicowaniem tych zasad w poszczególnych państwach członkowskich	54
2. Uregulowania unijne dotyczące wszystkich systemów rejestracyjnych w poszczególnych państwach członkowskich oraz stopień ich realizacji w polskim systemie prawnym.....	58
3. Podmioty tworzone i podlegające wpisowi do rejestru na podstawie przepisów prawa unijnego oraz implementacja tych przepisów w prawie polskim	68
4. Ocena działań legislacyjnych dotyczących rejestrowania przedsiębiorców na obszarze Unii Europejskiej podejmowanych na szczeblu unijnym.....	73

Rozdział III

Informacje ogólne dotyczące postępowania rejestrowego	76
1. Pojęcie i zakres postępowania rejestrowego.....	76
2. Źródła prawa dla postępowania rejestrowego	81
3. Zgłoszenie do rejestru przedsiębiorców	85
3.1. Forma zgłoszenia	86
3.2. Obowiązek zgłoszenia	90
4. Podmioty postępowania rejestrowego	113
4.1. Sąd rejestrowy	113
4.1.1. Pojęcie sądu rejestrowego.....	113
4.1.2. Właściwość sądu rejestrowego.....	114
4.1.3. Skład sądu rejestrowego	127
4.1.4. Uprawnienia sądu rejestrowego poza prowadzeniem rejestru	133

4.2. Referendarz sądowy w postępowaniu rejestrowym	135
4.3. Uczestnicy postępowania rejestrowego, ich przedstawiciele ustawowi i pełnomocnicy.....	139
5. Wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców	148
5.1. Wymogi formalne wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców i skutki ich niedopełnienia	148
5.2. Kontrola wniosku o wpis do rejestru dokonywana przez sąd rejestrowy.....	179

Rozdział IV

Przebieg postępowania rejestrowego	203
1. Wszczęcie postępowania.....	203
2. Zawieszenie i umorzenie postępowania rejestrowego.....	210
3. Posiedzenia sądu rejestrowego.....	218
4. Postępowanie dowodowe.....	220
5. Orzeczenia zapadające w postępowaniu rejestrowym	227
6. Skuteczność i wykonalność orzeczeń w postępowaniu rejestrowym	240
7. Koszty postępowania w sprawach o wpis do rejestru przedsiębiorców	248

Rozdział V

Środki zaskarżenia w postępowaniu o wpis do rejestru i wzruszalność prawomocnych orzeczeń.....	258
1. Środki zaskarżenia w postępowaniu o wpis do rejestru i postępowanie wywołane ich wniesieniem.....	258
1.1. Apelacja	259
1.2. Zażalenie	262
1.3. Skarga na orzeczenie referendarza.....	263
2. Wzruszalność prawomocnych orzeczeń wydanych w postępowaniu o wpis do rejestru.....	268
2.1. Skarga kasacyjna.....	269
2.2. Wznowienie postępowania.....	273
2.3. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.....	274

Rozdział VI

Postępowanie mające na celu usunięcie nieprawidłowości we wpisach w rejestrze przedsiębiorców	275

Rozdział VII

Charakter prawny i skutki wpisu w rejestrze przedsiębiorców 287

Rozdział VIII

Charakter postępowania o wpis do rejestru przedsiębiorców 296

Wnioski końcowe 305

Bibliografia 311

Wykaz skrótów

EBR	– European Business Register
k.c.	– ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
k.h.	– rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.)
k.p.c.	– ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
k.r.o.	– ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
k.s.h.	– ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)
NP	– Nowe Prawo
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNAP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
p.d.g.	– ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.)
PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Gosp.	– Prawo Gospodarcze

PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
przep.	– ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770 z późn. zm.)
wprow.	
u. KRS	
u.dz.u.	– ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 z późn. zm.)
u.e.z.i.g	– ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej (Dz. U. Nr 62, poz. 551)
u. KRS	– ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)
u.k.s.	– ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.)
u.s.d.g.	– ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.)

Wstęp

Ustawą z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2001 r., został wprowadzony do polskiego systemu prawnego Krajowy Rejestr Sądowy, składający się z trzech rejestrów:

- rejestru przedsiębiorców,
- rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- rejestru dłużników niewypłacalnych.

Niniejsza praca jest poświęcona zagadnieniom związanym z rejestrem przedsiębiorców, stanowiącym kontynuację istniejącego do tej pory rejestru handlowego, a ściślej – zagadnieniom związanym z postępowaniem o wpis do tego rejestru. Poza jej zakresem pozostają zatem: rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz rejestr dłużników niewypłacalnych. Opracowanie nie obejmuje również, co do zasady, zagadnień materialnoprawnych dotyczących rejestru przedsiębiorców, chociaż omówienia niektórych z nich, z uwagi na ich związek z tematem pracy, nie sposób było uniknąć.

Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.) wprowadziła szereg zmian w stosunku do poprzednio obowiązującego stanu prawnego w zakresie rejestracji przedsiębiorców.

Z punktu widzenia procedury cywilnej najważniejszą z nich była nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego w ustawie o KRS – poprzez dodanie w tytule drugim księgi drugiej części pierwszej tego kodeksu działu VI, zatytułowanego „Postępowanie rejestrowe”. Zostały tam zamieszczone podstawowe przepisy obowiązujące w postępowaniu rejestrowym.

Jednocześnie w art. 7 tejże ustawy została zawarta reguła, zgodnie z którą do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, z wyjątkiem tych wypadków, w których ustawa stanowi inaczej.

Taka regulacja jest nowością w stosunku do poprzednio obowiązującego stanu prawnego, gdzie wszystkie przepisy dotyczące wprost postępowania rejestrowego znajdowały się poza kodeksem postępowania cywilnego, co w połączeniu z brzmieniem przepisu art. LIX § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Przepisy wprowadzające kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 503 z późn. zm.), zgodnie z którym do postępowania w sprawach rejestrowych należało stosować zasady postępowania niespornego, wywoływało kontrowersje w doktrynie na temat tego, które przepisy kodeksu postępowania cywilnego znajdują zastosowanie do postępowania rejestrowego oraz w jakiej kolejności powinny być stosowane.

W związku z powyższym zasadniczym celem niniejszej pracy jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy dające się wyróżnić na gruncie obowiązujących obecnie przepisów cechy szczególne postępowania o wpis do rejestru przedsiębiorców pozwalają na zakwalifikowanie tego postępowania jako postępowania cywilnego, a w konsekwencji czy jego poddanie przez ustawodawcę kompetencji sądów powszechnych było celowe.

Rozważana będzie także kwestia, czy postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców ma charakter jednolity, czy też w jego ramach można wyróżnić więcej postępowań podlegających nieco odmiennym regułom, w zależności od tego, jaka okoliczność ma zostać ujawniona w rejestrze w wyniku ich przeprowadzenia, a także jakie powinno być kryterium dokonywania tego rodzaju ewentualnych odróżnień.

Udzieleniu odpowiedzi na powyższe pytania będzie służyć przedstawienie przebiegu postępowania rejestrowego wraz ze wskazaniem na najważniejsze problemy, jakie mogą powstać w związku ze stosowaniem przepisów regulujących dokonywanie wpisów w rejestrze przedsiębiorców, i propozycją rozwiązania tych problemów.

W pracy podjęto także próbę dokonania oceny stanu prawnego obowiązującego obecnie w zakresie postępowania o wpis do rejestru przedsiębiorców oraz sformułowania w związku z tym postulatów dotyczących dokonania potrzebnych, zdaniem autorki, zmian legislacyjnych.

Rozdział I

Zagadnienia ogólne

dotyczące rejestru przedsiębiorców

1. Definicja rejestru przedsiębiorców

W literaturze przedmiotu można znaleźć następujące definicje rejestru handlowego:

- „Rejestr handlowy to urzędowo prowadzone wykazy zawierające określone fakty (dane), które posiadają dla obrotu handlowego prawne znaczenie.”¹;
- „Rejestr handlowy jest instytucją charakteru publicznego służącą wielkiej zasadzie bezpieczeństwa obrotu; dzięki tej instytucji urzeczywistnia się jawność w handlu i przemyśle. Jest wykazem prawnie ważnych przez ustawodawcę wskazanych danych dotyczących przedsiębiorstw zarobkowych, a obchodzących szerokie kręgi osób będących w stosunkach z danym przedsiębiorstwem.”²;
- „Rejestr handlowy jest instytucją prawa handlowego o charakterze publicznym służącą zasadzie bezpieczeństwa obrotu, stanowi wykaz danych wskazanych przez ustawodawcę a dotyczących przedsiębiorstw zarobkowych, prowadzonych w sformalizowanym trybie postępowania sądowego. Najważniejszą funkcją przepisów o rejestrze handlowym jest realizacja zasady bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.”³;
- „Rejestr handlowy jest księgą publiczną służącą do ujawnienia najważniejszych przez prawo przewidzianych stosunków handlowych,

---

¹ A. Chelmoński, *Rejestr handlowy na tle dekretu z dnia 7 lutego 1919 r.*, Wilno 1929, s. 3.

² J. Namitkiewicz, *Kodeks handlowy. Komentarz*, t. I, Warszawa 1934, s. 22.

³ J. Jacyszyn, hasło w *Encyklopedii prawa*, pod red. U. Kaliny-Prasznic, Warszawa 1999, s. 651.

mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa obrotu handlowego. Ponadto rejestr handlowy służy jako środek kontroli władz państwowych (w szczególności sądu rejestrowego nad niektórymi ważnymi stosunkami handlowymi)."⁴;

- „Rejestr handlowy jest instytucją o charakterze publicznym zabezpieczającą bezpieczeństwo obrotu. Dzięki niej zostaje urzeczywistniona jawność obrotu gospodarczego. Jest wykazem prawnie ważnych wskazanych przez ustawę danych dotyczących podmiotów prowadzących działalność w formie organizacyjnej określonej w art. 36 KRS, które są przedmiotem zainteresowania szerokiego kręgu uczestników obrotu.”⁵;
- „Rejestr handlowy jest księgą prowadzoną w sądach każdemu dostępną.”⁶;
- „Rejestr handlowy jest prowadzoną przez sąd księgą publiczną, służącą do ujawniania przewidzianych przez prawo okoliczności dotyczących spółek handlowych.”⁷;
- „Rejestr handlowy stanowi oficjalny, ogólnie dostępny wykaz danych dotyczących stosunków prawnych osób uczestniczących w formie przedsiębiorstw w obrocie handlowym. Jest on zatem spisem danych o znaczeniu prawnym dla obrotu handlowego.”⁸;
- „Rejestrem handlowym nazywamy urzędowo prowadzony wykaz osób stanu kupieckiego, zawierający dane faktyczne, których wpisanie do rejestru handlowego jest ustawą nakazane.”⁹;
- „Rejestr handlowy zalicza się do ksiąg osobowych, których zadaniem jest udokumentowanie istnienia określonych jednostek organizacyjnych, występujących w obrocie prawnym.”¹⁰;

Analiza powyższych definicji pozwala wyróżnić następujące cechy wspólne, charakteryzujące według przedstawicieli doktryny rejestr handlowy:

- jest on wykazem zawierającym dane dotyczące podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym,

---

⁴ Z. Żabiński, *Rejestr handlowy*, Kraków 1946, s. 10.

⁵ L. Ciulkin, A. Jakubecki, N. Kowal, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2002, s. 98.

⁶ S. Wróblewski, *Komentarz do kodeksu handlowego*, Kraków 1938, s. 52.

⁷ P. Suski, *Rejestry sądowe: spółek handlowych, spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych*, Warszawa 1994, s. 7.

⁸ A. Calus, *Prawo cywilne i handlowe państw obcych*, Warszawa 1985, s. 132.

⁹ S. Janczewski, *Prawo handlowe, wekslowe i czekowe*, Warszawa 1946, s. 50.

¹⁰ E. Norek, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2001, s. 11.

- jest prowadzony urzędowo,
- posiada publiczny charakter,
- służy zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu,
- jest ogólnie dostępny.

Obecnie w prawie polskim omawiane powyżej pojęcie „rejestr handlowy” zastąpione zostało pojęciem „rejestr przedsiębiorców”. Obowiązujące przepisy prawa nie formułują wprost definicji legalnej rejestru przedsiębiorców. Z ich zestawienia można jednak wyprowadzić twierdzenie, że rejestr przedsiębiorców jest, obok rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz rejestru publicznych zakładów opieki zdrowotnej, jednym z trzech rejestrów składających się na Krajowy Rejestr Sądowy (art. 1 ust. 2 u. KRS). Wpisowi do tego rejestru podlegają nie tylko, jak na gruncie przepisów dotychczasowych, spółki handlowe, lecz również inne podmioty określone w art. 36 u. KRS. Przy tym należy zwrócić uwagę na fakt, że wbrew określeniu „rejestr przedsiębiorców” wpisowi do niego podlegają również, ze względu na swoją formę organizacyjnoprawną, podmioty, których – z punktu widzenia wykonywanej przez nie działalności – nie można uznać za przedsiębiorców. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.) przedsiębiorcą jest bowiem osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Podobna definicja przedsiębiorcy została zawarta w art. 43¹ k.c., o czym będzie jeszcze mowa poniżej. Tymczasem, na przykład spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zgodnie z art. 151 k.s.h. może zostać utworzona w każdym celu prawnie dopuszczalnym, a więc w przeciwieństwie do innych spółek handlowych, jak spółka komandytowa czy też spółka jawna, niekoniecznie w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Pomimo tego spółka z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowi wpisu w rejestrze przedsiębiorców, co więcej, dokonanie takiego wpisu ma charakter konstytutywny, będąc niezbędnym do jej powstania (art. 163 pkt 5 k.s.h.).

Z drugiej strony stowarzyszenia, inne organizacje społeczne i zawodowe oraz fundacje, do wpisu których właściwy jest rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej (art. 1 ust. 2 pkt 3 u. KRS), pomimo takiej formy organizacyjnoprawnej podlegają obowiązkowi wpisu również do

rejestru przedsiębiorców, jeżeli podejmują działalność gospodarczą (art. 50 u. KRS).

Jak z tego wynika, przy kwalifikacji danego podmiotu do wpisu do rejestru przedsiębiorców zostało przewidziane zarówno kryterium podmiotowe, jak i przedmiotowe.

W obrocie prawnym wytworzyły się dwa zasadnicze typy rejestrów handlowych: rejestr handlowy typu francuskiego oraz typu niemieckiego. Pierwszy z nich stanowi źródło wiadomości i pewnego rodzaju repertorium administracyjne. W sposób wyraźny, bezpośredni z ujawnieniem określonych faktów w rejestrze nie są związane żadne skutki. W szczególności nie ma ono wpływu na uzyskanie przymiotu kupca. Drugi z wymienionych typów rejestru handlowego jest również źródłem prawa, ponieważ wpisy w nim dokonywane mają charakter prawotwórczy, konstytutywny. Jednakże zarówno rejestr handlowy typu niemieckiego, jak i rejestr handlowy typu francuskiego służą zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu i zmuszają kupca do złożenia określonych oświadczeń przeznaczonych dla osób trzecich¹¹.

W Polsce rejestr handlowy, a obecnie rejestr przedsiębiorców, został ukształtowany w oparciu o koncepcję rejestru handlowego typu niemieckiego i pełni funkcję nie tylko informacyjną, ale również legalizacyjną, wiążąc z wpisem do rejestru kształtowanie nowych sytuacji prawnych.

2. Rejestr handlowy w Polsce po wejściu w życie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Handlowym

Chociaż historia rozwoju rejestru handlowego w Polsce jest interesującym zagadnieniem, nie posiada większego praktycznego znaczenia dla stosowania aktualnie obowiązującej procedury dotyczącej wpisu do rejestru przedsiębiorców. Poprzednio obowiązujące regulacje tych kwestii nie będą zatem osobno omawiane w niniejszym opracowaniu, a jedynie zostaną przywołane w określonym zakresie w tych fragmentach opracowania, gdzie będzie to przydatne do interpretacji obecnie obowiązujących przepisów. W tym miejscu należy jedynie wspomnieć, że w ustawie o KRS przewidziano zasadnicze zmiany w dziedzinie rejestracji przedsiębiorców w stosunku

---

¹¹ J. Namitkiewicz, hasło w *Encyklopedii podręcznej prawa prywatnego*, Warszawa 1931, s. 2035; A. Chełmoński, *Rejestr handlowy...*, s. 53, 54.

do poprzednio obowiązujących regulacji. Przede wszystkim przepisy wskazanej ustawy wprowadziły – funkcjonujący w ramach Krajowego Rejestru Sądowego – rejestr przedsiębiorców. Wpisowi do tego rejestru podlegają, najogólniej rzecz biorąc, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, z wyjątkiem jednakże osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, o czym będzie mowa poniżej. Wpisowi do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym podlegają również podmioty zarejestrowane jeszcze przed wejściem w życie ustawy o KRS we właściwych dla nich na podstawie wówczas obowiązujących przepisów rejestrach, które zgodnie z przepisami ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, z uwagi na swoją formę organizacyjnoprawną, są obecnie wpisywane w rejestrze przedsiębiorców. Procedura związana z dokonaniem wpisów takich podmiotów do rejestru przedsiębiorców została uregulowana w ustawie – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Zgodnie z art. 5 tej ustawy sprawy o dokonanie pierwszego wpisu do dotychczasowego rejestru sądowego, wszczęte, a niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy o KRS, sąd dotychczas właściwy przekazuje sądowi rejestrowemu, który rozpoznaje sprawę zgodnie z przepisami ustawy o KRS i może przy tym wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku zgodnie z przepisami tej ustawy.

Jeżeli chodzi o podmioty, co do których został już dokonany pierwszy wpis do dotychczas właściwych dla nich rejestrów, a które obecnie podlegają wpisowi do rejestru przedsiębiorców, to do dnia 30 czerwca 2001 r., zgodnie z art. 6 przep. wpraw. u. KRS, sprawy wszczęte, a niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy o KRS rozpoznawać miał sąd dotychczas właściwy według przepisów dotychczasowych. Jeśli jednak po dniu wejścia w życie ustawy o KRS w trakcie rozpoznawania sprawy o dokonanie dalszych wpisów do dotychczasowych rejestrów sądowych został złożony wniosek o kolejny wpis, sąd dotychczas właściwy przekazywał wszystkie sprawy dotyczące tego podmiotu sądowi rejestrowemu. Podobnie, jeżeli po dniu wejścia w życie ustawy o KRS postanowienie w przedmiocie wpisu do dotychczasowych rejestrów sądowych zostało uchylone i sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania lub też zostało podjęte zawieszone wcześniej postępowanie, podlegała ona rozpoznaniu przez sąd rejestrowy zgodnie z przepisami ustawy o KRS.

Z przepisu art. 6 ust. 1 przep. wpraw. u. KRS wynika także *a contrario*, że sprawy o dokonanie dalszych wpisów do rejestru podmiotów zarejestrowanych w rejestrach właściwych dla nich przed wejściem w życie ustawy

o KRS podlegały rozpoznaniu przez sąd rejestrowy według przepisów ustawy o KRS nawet przed 30 czerwca 2001 r., jeżeli zostały wszczęte po dniu wejścia w życie ustawy o KRS.

Po dniu 30 czerwca 2001 r., jak wynika również *a contrario* z art. 6 ust. 1 przep. wpraw. u. KRS, wszystkie sprawy o dokonanie dalszych wpisów dotyczące podmiotów podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców zgodnie z przepisami ustawy o KRS, wszczęte przed wejściem w życie przepisów ustawy o KRS, miały zostać przekazane właściwym sądom rejestrowym i rozpoznane przez te sądy zgodnie z przepisami tej ustawy.

W razie przekazania sprawy o dalszy wpis dotyczący podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców zgodnie z przepisami u. KRS, który przed dniem wejścia w życie tej ustawy był zarejestrowany we właściwym dla niego, zgodnie z wówczas obowiązującymi przepisami, rejestrze, sąd rejestrowy dokonywał z urzędu pierwszego wpisu do rejestru przedsiębiorców zgodnie z przepisami ustawy o KRS. Wpis ten był wolny od opłaty sądowej, a postanowienie o dokonaniu wpisu, pomimo że wydane z urzędu, nie wymagało sporządzenia uzasadnienia (art. 6 ust. 4 i 6 przep. wpraw. u. KRS).

Do dnia 31 grudnia 2003 r. podmioty wpisane do rejestrów właściwych do czasu wejścia w życie ustawy o KRS, a podlegające zgodnie z przepisami tej ustawy wpisowi do rejestru przedsiębiorców, obowiązane były złożyć wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców, sporządzony na urzędowym formularzu, o którym mowa w art. 19 ust. 2 u. KRS, do sądu prowadzącego dotychczasowy rejestr sądowy. Sąd ten przekazywał wniosek wraz z aktami rejestrowymi dotyczącymi podmiotu objętego wnioskiem właściwemu sądowi rejestrowemu, który prowadził postępowanie zgodnie z przepisami ustawy o KRS oraz z uwzględnieniem art. 6 przep. wpraw. u. KRS (art. 7 ust. 1 i art. 7a ust. 1, 3 i 4 przep. wpraw. u. KRS). Postępowanie prowadzone na podstawie tego wniosku było wolne od opłat sądowych (art. 7a ust. 6 przep. wpraw. u. KRS).

Przekroczenie terminu do złożenia wniosku powodowało powstanie dwójakiego rodzaju konsekwencji:

- po pierwsze sąd rejestrowy stosował wobec podmiotu wpisanego do rejestru właściwego według przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy o KRS tryb postępowania określony w art. 24 u. KRS, co wynika pośrednio z art. 9a przep. wpraw. u. KRS, który stanowi, że w stosunku do podmiotów wpisanych do dotychczasowych rejestrów, które nie zostały wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego,

stosowanie trybu określonego w art. 24 u. KRS nie jest obowiązkowe, jeżeli faktycznie zaprzestały działalności,

- po drugie wnioskodawca, zgodnie z art. 8 ust. 2 przep. wpraw. u. KRS, ponosił opłaty sądowe przewidziane w postępowaniu rejestrowym.

Do czasu rejestracji, zgodnie z przepisami ustawy o KRS, zachowują moc dotychczasowe wpisy w rejestrach sądowych, a w zakresie odpisów, wyciągów i zaświadczeń oraz skutków prawnych wpisów stosuje się przepisy obowiązujące do dnia wejścia w życie ustawy (art. 9 ust. 2 i 3 przep. wpraw. u. KRS).

Powyższą regulację ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym należy ocenić pozytywnie, jako dążącą do ujednolicenia stanu prawnego poprzez objęcie rejestrem przedsiębiorców i poddanie unormowaniom zawartym w ustawie o KRS również podmiotów wpisanych do właściwych rejestrów przed wejściem w życie przepisów ustawy o KRS, które obecnie ze względu na swą formę organizacyjnoprawną podlegają zgodnie z przepisami ustawy o KRS wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Jednocześnie znaczenie tych przepisów z uwagi na upływ czasu staje się coraz mniejsze, chociaż wciąż istnieje jeszcze możliwość prowadzenia postępowań o wpis do rejestru przedsiębiorców na ich podstawie.

Należy zwrócić uwagę, że na gruncie aktualnego stanu prawnego, w odróżnieniu od przepisów obowiązujących dotychczas, rejestr przedsiębiorców funkcjonujący w ramach Krajowego Rejestru Sądowego jest rejestrem centralnym. Wprowadzenie takiego rejestru zasługuje ze wszelkich miar na aprobatę jako unormowanie nowoczesne i dostosowane do wymogów prawa europejskiego, determinowanych potrzebami obrotu prawnego, do których niewątpliwie należy łatwy i szybki dostęp do danych ujawnionych w centralnym rejestrze handlowym. Regulacja ta uwzględnia także aktualny poziom techniki, zwłaszcza w dziedzinie informatyki, oraz zapewnia istnienie instrumentów służących sprawnemu prowadzeniu rejestru przedsiębiorców o charakterze centralnym.

3. Rejestr przedsiębiorców a ewidencja działalności gospodarczej

Zgodnie z pierwotnymi założeniami ustawy o KRS oraz art. 7 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101,

poz. 1178 z późn. zm.) wpisowi do rejestru sądowego przedsiębiorców działającego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego miały podlegać również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wejście w życie tej regulacji było jednak dwukrotnie przesuwane w czasie przez ustawodawcę. Najpierw z dniem 1 stycznia 2001 r. do ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym dodano art. 1a, którego ustęp pierwszy przewidywał, że do dnia 31 grudnia 2001 r. podjęcie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne wymaga wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, wykonywanej na zasadach określonych w art. 88a–88g ustawy – Prawo działalności gospodarczej¹². Przepis ten został zmieniony z dniem 23 stycznia 2002 r.¹³, i zgodnie z jego treścią obowiązującą po tej zmianie, do dnia 31 grudnia 2003 r. podjęcie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne wymagało wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, wykonywanej na zasadach określonych w art. 88a–88g ustawy – Prawo działalności gospodarczej. Do zmian tych dostosowywano również brzmienie innych przepisów cytowanej ustawy, dotyczących obowiązku wpisu osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Stanowiły one, że sprawy wszczęte z wniosku przedsiębiorcy o dokonanie pierwszego wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, a niezakończone do dnia 31 grudnia 2003 r., organ ewidencyjny przekazuje z dniem 1 stycznia 2004 r. właściwemu sądowi rejestrowemu, który rozpoznaje sprawę zgodnie z przepisami ustawy o KRS (art. 2 ust. 1 i 2 przep. wpraw. u. KRS). Podobnie sprawy wszczęte z wniosku przedsiębiorcy o dokonanie dalszych wpisów do ewidencji działalności gospodarczej, a niezakończone do dnia 31 grudnia 2003 r., organ ewidencyjny miał przekazać z dniem 1 stycznia 2004 r. właściwemu sądowi rejestrowemu, który rozpoznaje sprawę zgodnie z przepisami ustawy o KRS (art. 3 ust. 1 przep. wpraw. u. KRS). Podmiot podlegający obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców, zgodnie z przepisami ustawy o KRS, wpisany do ewidencji działalności gospodarczej na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 31 grudnia 2003 r., miał być obowiązany do złożenia wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców najpóźniej do dnia 31 grudnia 2003 r. (art. 7 ust. 2 i art. 8 ust. 1 przep. wpraw. u. KRS).

---

¹² Zob. art. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2000 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 114, poz. 1194).

¹³ Zob. art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. z 2002 r. Nr 1, poz. 2).

Dotychczasowe wpisy w ewidencji działalności gospodarczej miały zachować moc do czasu rejestracji danego podmiotu w rejestrze przedsiębiorców (art. 9 ust. 1 przep. wpraw. u. KRS).

Ostatecznie prawodawca zrezygnował jednak w ogóle z wpisywania osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Takie stanowisko ustawodawcy znalazło definitywny wyraz w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, której art. 14 ust. 2 stanowi, że przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi podlegają wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 u.s.d.g. w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 marca 2009 r. ewidencja działalności gospodarczej była prowadzona przez gminy jako zadanie zlecone z zakresu administracji państwowej. W dniu 7 marca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 18, poz. 97), na mocy której utworzono Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej, zwaną (CEIDG), którą prowadzi w systemie teleinformatycznym minister właściwy do spraw gospodarki¹⁴.

Szczegółowe zasady dotyczące prowadzenia ewidencji działalności gospodarczej nie będą w niniejszej pracy omawiane, jako że koncentruje się ona na problematyce postępowania o wpis do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, prowadzonego przez sądy powszechne w ramach postępowania cywilnego. Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej dokonywane są natomiast na podstawie decyzji administracyjnych wydawanych aktualnie przez ministra właściwego do spraw gospodarki. W tym miejscu warto jedynie zwrócić uwagę na zagadnienia związane z rejestracją przedsiębiorców prowadzących działalność w formie spółek cywilnych, wywołały one bowiem kontrowersje w literaturze i orzecznictwie.

Na gruncie ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 41, poz. 324 z późn. zm.) ukształtował się pogląd, że spółka cywilna może być przedsiębiorcą jako jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami, której przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej. Podstawą tego

---

¹⁴ Art. 1 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

poglądu była treść art. 2 ust. 2 powołanej ustawy, który stanowił, że podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą, zwanym dalej „przedsiębiorcą”, może być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej. W konsekwencji przyjmowano, że spółka cywilna będąca przedsiębiorcą posiada zdolność sądową w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Tezę taką postawił m.in. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 26 stycznia 1996 r., III CZP 111/95, OSNC 1996, nr 5, poz. 31¹⁵. Na tle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego spółki cywilne mogły być wpisywane do ewidencji działalności gospodarczej jako podmioty prowadzące działalność gospodarczą¹⁶.

Pojawiały się jednak również głosy opowiadające się przeciwko możliwości przyznania spółce cywilnej zdolności sądowej. Podkreślano między innymi, że nie można uzależniać przyznania zdolności sądowej spółce cywilnej od tego, czy drugą stroną stosunku zobowiązaniowego z udziałem spółki cywilnej są konsumenci czy też przedsiębiorcy¹⁷. Zdaniem autorów prezentujących taki pogląd, wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej podlegać miała nie spółka cywilna, lecz wspólnicy, z zaznaczeniem, że prowadzą działalność gospodarczą wspólnie w oparciu o umowę spółki cywilnej. Przepisy kodeksu cywilnego, regulujące spółkę prawa cywilnego, traktują ją bowiem jako stosunek zobowiązaniowy, a nie podmiot odrębny od wspólników¹⁸.

Problem został jednoznacznie rozstrzygnięty w treści art. 2 ust. 3 ustawy – Prawo działalności gospodarczej, stanowiącego, że za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Regulacja ta została powtórzona w art. 4 ust. 2. u.s.d.g. Obecnie nie podlega więc dyskusji, że to nie spółka cywilna, lecz jej wspólnicy są przedsiębiorcami, i to oni podlegają wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej.

¹⁵ W doktrynie zwolennikami takiego poglądu byli m.in. A. Jędrzejewska, Glosa do wyroku SN z 4 lutego 1993 r., I CRN 2/93, OSP 1993, z. 10, s. 194; też, *Podmiotowość prawna spółki cywilnej będącej podmiotem gospodarczym*, PPH 1993, nr 7, s. 1; K. Korzan, *Spółka cywilna w kontekście praktyki notarialnej*, Rejent 1999, nr 10, s. 44.

¹⁶ Zob. m.in. wyrok NSA w Warszawie z dnia 18 listopada 1997 r., II SA 496/97, Pr. Gosp. 1998, nr 6, s. 37; wyrok NSA w Katowicach z dnia 20 sierpnia 1996 r., SA/Ka 802/95, Pr. Gosp. 1996, nr 11, s. 36; wyrok SN z 2 grudnia 1998 r., III CRN 86/98, OSNAP 1999, nr 18, poz. 556.

¹⁷ D. Pawlyszcze, *Podmioty gospodarcze – zagadnienia procesowe*, PPH 1993, nr 9, s. 15; M. Machnij, *Szczególny przypadek współuczestnictwa*, Rzeczpospolita 1998, nr 3, s. 24.

¹⁸ B. Burian, Glosa do uchwały SN z dnia 7 lipca 1993 r., III CZP 87/93, OSP 1994, z. 11, s. 204.

W obowiązującym stanie prawnym istnieje wobec powyższego dualizm w zakresie rejestracji przedsiębiorców, polegający na tym, że przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi podlegają wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej, natomiast pozostali przedsiębiorcy – wpisowi do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W doktrynie pojawiały się głosy krytyczne pod adresem koncepcji wpisywania do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym także osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zwracano uwagę, że postępowanie sądowe w sprawach o wpis do rejestru przedsiębiorców jest znacznie bardziej skomplikowane niż zgłoszenie do ewidencji. Jest ono również dłuższe, a często odległość od miejsca zamieszkania przedsiębiorcy do siedziby właściwego sądu rejestrowego jest dużo większa niż do organu ewidencyjnego. Może to wywoływać szczególnie problemy dla drobnych przedsiębiorców, tamując rozwój przedsiębiorczości i stanowiąc swojego rodzaju ograniczenie wolności gospodarczej¹⁹. Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w mniejszym rozmiarze zostaliby zobowiązani do ponoszenia kosztów związanych z wykonywaniem obowiązku wpisu oraz jego wykreślenia. Zwracano też uwagę na zalew sądów rejestrowych wnioskami o wpis składanymi przez licznych drobnych przedsiębiorców²⁰.

4. Organizacja rejestru przedsiębiorców

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u. KRS rejestry objęte regulacją tej ustawy, w tym rejestr przedsiębiorców, prowadzą w systemie informatycznym sądy rejonowe (sądy gospodarcze), obejmujące swoją właściwością obszar województwa lub jego część, zwane dalej „sądami rejestrowymi”.

Niektóre obowiązki związane z prowadzeniem rejestru zostały nałożone na gminy jako zadania zlecone. Gminy mają mianowicie umożliwić zainteresowanym wgląd do Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), zapewnić dostęp do urzędowych formularzy wniosków wymaganych ustawą, umożliwiających rejestrację spółek jawnych, oraz do informacji o wysoko-

---

¹⁹ Ł. Zamojski, *Działalność gospodarcza osób fizycznych: ewidencjonowanie czy rejestracja sądowa?*, PUG 2003, nr 2, s. 20, 21.

²⁰ P. Bielski *Podstawy organizacji i funkcjonowania rejestru przedsiębiorców – zagadnienia wybrane*, s. 36.

ści opłat, sposobie ich uiszczania oraz o właściwości miejscowej sądów rejestrowych (art. 2 ust. 3 u. KRS).

Dane dotyczące poszczególnych podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców umieszcza się pod numerem przeznaczonym dla danego podmiotu w sześciu działach tego rejestru (art. 37 u. KRS). Artykuł 38 u. KRS wymienia dane, które zamieszcza się w pierwszym dziale rejestru przedsiębiorców. Systematyka przepisu pozwala na wyróżnienie danych ujawnianych dla każdego podmiotu wpisywanego w rejestrze przedsiębiorców, wymienionych w punkcie pierwszym, oraz danych ujawnianych jedynie w odniesieniu do poszczególnych rodzajów podmiotów wpisywanych do rejestru. Tak więc dla każdego podmiotu w dziale pierwszym rejestru przedsiębiorców zamieszcza się nazwę lub firmę, pod którą działa, oznaczenie jego formy prawnej; jego siedzibę i adres; a jeżeli podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców posiada oddziały – także ich siedziby i adresy; oznaczenie jego poprzedniego numeru rejestru sądowego lub numeru w ewidencji działalności gospodarczej; jeżeli podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców został utworzony w wyniku przekształcenia lub podziału innego podmiotu albo połączenia innych podmiotów, zamieszcza się w tym rejestrze wzmiankę o sposobie powstania podmiotu, a także oznaczenia poprzednich numerów rejestru; jeżeli podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców został utworzony w wyniku koncentracji innych podmiotów, zamieszcza się w tym rejestrze także oznaczenie poprzednich numerów tego rejestru oraz numer i datę decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zgodzie na dokonanie koncentracji, wydanej zgodnie z przepisami o ochronie konkurencji i konsumentów; wzmiankę o wykonywaniu działalności gospodarczej z innymi podmiotami na podstawie umowy spółki cywilnej oraz numer NIP.

Ogólny charakter mają również przepisy art. 38 pkt 2a i 3 u. KRS, stanowiące kolejno, że w przypadku wspólników spółki jawnej, członków europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych, wspólników spółki partnerskiej, wspólników spółki komandytowej oraz komplementariuszy spółki komandytowo-akcyjnej należy zamieścić w dziale pierwszym rejestru przedsiębiorców informacje o pozostawaniu w związku małżeńskim, zawarciu małżeńskiej umowy majątkowej, powstaniu rozdzielności majątkowej między małżonkami, zaznaczenie ograniczenia zdolności do czynności prawnych, o ile takie istnieje, a w przypadku podmiotu niebędącego osobą fizyczną – informacje o statucie lub umowie, wzmiankę o ich zmianie, okres, na który podmiot został utworzony, oraz jego numer REGON. Pozostałe

punkty art. 38 wymieniają dane, które należy zamieścić w odniesieniu do poszczególnych spółek handlowych oraz pozostałych podmiotów podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Analiza tych przepisów prowadzi do wniosku, że dane w nich wymienione służą przede wszystkim temu, aby osoby zapoznające się z treścią rejestru mogły dowiedzieć się, z kim w istocie wchodzi w stosunek prawny i od kogo mogą dochodzić odpowiedzialności za zobowiązania związane z tym stosunkiem oraz jaki jest zakres odpowiedzialności poszczególnych osób tworzących substrat osobowy przedsiębiorcy. I tak przykładowo w przypadku spółki komandytowej należy zamieścić w rejestrze:

- 1) oznaczenie wspólników spółki komandytowej (art. 35 u. KRS),
- 2) informacje o jej wspólnikach (art. 38 pkt 2a u. KRS),
- 3) określenie, który ze wspólników jest komplementariuszem, a który komandytariuszem, wysokość sumy komandytowej, przedmiot wkładu każdego komandytariusza, z zaznaczeniem, w jakiej części został wniesiony, oraz choćby częściowe zwroty wkładów (art. 38 pkt 6 u. KRS).

W przypadku jednostki badawczo-rozwojowej należy zamieścić nazwę podmiotu tworzącego jednostkę (art. 38 pkt 11 u. KRS); w przypadku przedsiębiorstwa zagranicznego:

- 1) nazwisko i imiona osoby fizycznej lub określenie osoby prawnej, która uzyskała zezwolenie na prowadzenie tego przedsiębiorstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wraz z miejscem zamieszkania (siedzibą) i adresem tej osoby;
- 2) oznaczenie organu, który wydał zezwolenie na prowadzenie tego przedsiębiorstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz numer i datę tego zezwolenia (art. 38 pkt 12 u. KRS).

W dziale drugim rejestru zamieszcza się informacje dotyczące reprezentacji i nadzoru podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców. Ujawnia się tutaj organy działające w ramach struktury organizacyjnej danego przedsiębiorcy, uprawnione do jego reprezentacji wraz z ich składem osobowym lub – w wypadku braku takich organów w spółkach osobowych – wspólników uprawnionych do reprezentacji, a także oznaczenie organów nadzoru wraz z ich składem osobowym oraz prokurentów, jak również rodzaju prokury, dane dotyczące pełnomocników spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych oraz jednostek badawczo-rozwojowych i zakresu ich pełnomocnictwa, a także oznaczenie osób upoważnionych

przez przedsiębiorców zagranicznych do reprezentowania ich w oddziale. W dziale tym zamieszcza się również wzmianki o zawieszeniu członków organów (art. 39 u. KRS). Informacje zamieszczane w omawianym dziale mają na celu zapewnienie osobom trzecim wiedzy o tym, czy osoba, która dokonuje czynności w imieniu przedsiębiorcy, jest istotnie jego reprezentantem, a co za tym idzie, czy czynność ta pociąga za sobą skutki prawne dla przedsiębiorcy. Z reprezentacją przedsiębiorcy wiąże się również wpis w dziale piątym rejestru przedsiębiorców dotyczący, zgodnie z art. 43 u. KRS, powołania i odwołania kuratora.

W dziale trzecim rejestru przedsiębiorców (art. 40 u. KRS) zamieszcza się przedmiot działalności według PKD, z tym że w przypadku oddziałów przedsiębiorców zagranicznych oraz głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń określa się przedmiot działalności oddziału. W związku z tym w literaturze zwrócono uwagę na problematykę stopnia szczegółowości opisu kodowego oraz zastosowania właściwego opisu słownego. Jeżeli chodzi o opis kodowy, to wydaje się, że wystarczające jest posłużenie się kodem ogólnego układu działu. Opis słowny nie musi natomiast stanowić dokładnego odzwierciedlenia opisu słownego zawartego w PKD. Może to być dowolny opis, jednakże z przypisaniem mu określonego kodu PKD²¹. W dziale trzecim zamieszcza się także wzmiankę o złożeniu rocznego sprawozdania finansowego i rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej, z oznaczeniem daty ich złożenia, oraz o złożeniu opinii biegłego rewidenta, jeżeli sprawozdanie podlegało obowiązkowi badania przez biegłego na podstawie przepisów o rachunkowości, i o złożeniu uchwały bądź postanowienia o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty. Jeśli wymagają tego przepisy o rachunkowości, należy również zamieścić wzmiankę o złożeniu sprawozdania z działalności spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, товариств ubezpieczeń wzajemnych, spółek akcyjnych oraz spółdzielni. Informacje te pozwalają na zapoznanie się z sytuacją finansową przedsiębiorców wpisanych do rejestru, co ma znaczący wpływ na podjęcie decyzji dotyczących dokonywania z tymi przedsiębiorcami czynności prawnych.

Z sytuacją finansową przedsiębiorcy wiążą się również informacje zamieszczane w dziale czwartym rejestru przedsiębiorców (art. 41 u. KRS),

---

²¹ M. Leśniak, W. Łukowski, *Wybrane problemy związane ze stosowaniem ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym i kodeksu spółek handlowych*, PPH 2001, nr 9, s. 13, 14; A. Lesiak, M. Leśniak, W. Łukowski, B. Pękalski, *Słowo i kod*, Rzeczpospolita 2001, nr 10, s. 4.

który zawiera dane dotyczące objętych egzekucją zaległości podatkowych i celnych oraz należności, do których poboru obowiązany jest zakład ubezpieczeń społecznych. Znaczenie tych informacji jest bardzo duże, ponieważ należności te korzystają z przywilejów egzekucyjnych, a zatem potencjalny wierzyciel przedsiębiorcy zapoznający się z treścią rejestru musi liczyć się z tym, że zostaną one zaspokojone w pierwszej kolejności przed jego wierzytelnością. W dziale tym zamieszcza się również oznaczenie innych wierzycieli przedsiębiorcy oraz ich wierzytelności, jeżeli posiadają oni tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko przedsiębiorcy i nie zostali zaspokojeni w ciągu 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia. Tego rodzaju wpisy mają z kolei znaczenie nie tylko dla sprawdzenia sytuacji finansowej i wiarygodności danego podmiotu, ale, moim zdaniem, przede wszystkim ułatwiają wykazanie świadomości działania w celu pokrzywdzenia wierzycieli. Dla zorientowania się w sytuacji finansowej przedsiębiorcy mają natomiast również znaczenie zamieszczane w dziale czwartym informacje o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości z uwagi na fakt, że majątek dłużnika nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego, oraz o umorzeniu egzekucji sądowej lub administracyjnej prowadzonej przeciwko przedsiębiorcy z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

W dziale piątym rejestru przedsiębiorców, zgodnie z art. 43 u. KRS, zamieszcza się wzmiankę o powołaniu i odwołaniu kuratora.

Dział szósty (art. 44 u. KRS) rejestru przedsiębiorców obejmuje dane związane z przemianami organizacyjnymi przedsiębiorcy oraz związanymi z tym zmianami w zakresie sposobu jego reprezentacji oraz dysponentów jego majątku. Są to informacje o otwarciu i zakończeniu likwidacji, ustanowieniu zarządu i zarządu komisarycznego; dane o osobie likwidatora (wraz ze sposobem reprezentacji), zarządcy oraz zarządcy komisarycznego; informacje o rozwiązaniu lub unieważnieniu spółki; informacje o połączeniu z innymi podmiotami, podziale lub przekształceniu podmiotu w inny sposób; informacje o wszczęciu postępowania naprawczego, o zawieszeniu albo wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej, o ogłoszeniu upadłości, o zakończeniu tych postępowań lub uchyleniu układu, o osobie syndyka masy upadłości oraz osobach powołanych w toku postępowania upadłościowego do reprezentowania upadłego (reprezentant upadłego lub przedstawiciel upadłego).

W dziale tym dla spółki europejskiej, europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych i spółdzielni europejskiej zamieszcza się także

wzmiankę o złożeniu planu przeniesienia siedziby, a w przypadku wykreślenia z uwagi na zmianę siedziby – informację o państwie, do którego przeniesiono siedzibę, i rejestrze, do którego wpisano podmiot.

Dla każdego podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców prowadzi się odrębne akta rejestrowe. Obejmują one dokumenty stanowiące podstawę wpisu oraz dokumenty zawierające dane, które nie podlegają według przepisów ustawy wpisowi do określonego działu rejestru, ale przepis szczególny nakazuje ich zgłoszenie sądowi rejestrowemu lub wpisanie do rejestru, a także dokumenty wymienione w art. 47a ust. 2 u. KRS (art. 9 ust. 1 i 2 u. KRS). Akta rejestrowe obejmują wszystkie dokumenty i pisma przyjęte do tych akt, a także inne dokumenty dotyczące podmiotu wpisanego do rejestru (§ 153 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych; Dz. U. Nr 38, poz. 249). Jeżeli wnioski i dokumenty zostały złożone drogą elektroniczną, w aktach rejestrowych przechowuje się wydruk tych wniosków i dokumentów wraz ze wskazaniem osób, które je podpisały (art. 9 ust. 5 u. KRS).

W aktach rejestrowych podmiotu wpisanego do Krajowego Rejestru Sądowego zamieszcza się wzmiankę o dacie i godzinie dokonania wpisu w rejestrze (§ 161 Regulaminu). Akta rejestrowe są przechowywane we właściwym sądzie rejestrowym i nie mogą być wynoszone poza miejsce ich przechowywania (§ 153 ust. 2 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych).

5. Jawność rejestru przedsiębiorców

Jawność rejestru przedsiębiorców wyraża się w dwóch aspektach: materialnym i formalnym.

Aspekt materialny wiąże się z zagadnieniami dotyczącymi skutków prawnych wywoływanych przez wpis, które wkraczają w domenę prawa materialnego, i wobec tego nie będzie szerzej omawiany w niniejszej pracy.

W tym miejscu zostanie omówiona jedynie zasada formalnej jawności rejestru, która realizuje się przede wszystkim w uregulowaniach proceduralnych.

Jawność formalna rejestru przedsiębiorców może występować jako:

- 1) jawność formalna zwykła, która polega na tym, że rejestr przedsiębiorców dostępny jest do osobistego przeglądania dla wszystkich osób zainteresowanych, oraz

- 2) jawność formalna rozszerzona, przejawiająca się w tym, że rejestr przedsiębiorców, oprócz tego, że jest dostępny do osobistego przeglądania dla wszystkich osób zainteresowanych, niesie z sobą obowiązek ogłaszania dokonywanych weń wpisów²².

Ustawa o KRS przewiduje formalną jawność rejestru w znaczeniu rozszerzonym w stosunku do wszystkich podmiotów wpisywanych do rejestru przedsiębiorców, z pewnymi wyjątkami, o czym będzie mowa niżej. Zgodnie z art. 8 u. KRS rejestr jest jawny i każdy ma prawo dostępu do danych w nim zawartych oraz do otrzymania, również drogą elektroniczną, poświadczonych odpisów, wyciągów i zaświadczeń o danych zawartych w rejestrze. Dostęp do tych danych ma zapewnić Centralna Informacja Krajowego Rejestru Sądowego, której zadaniem jest prowadzenie zbioru informacji rejestru oraz elektronicznego katalogu dokumentów spółek, udzielanie informacji z rejestru oraz przechowywanie i udostępnianie kopii dokumentów z katalogu, utworzenie i eksploatacja połączeń rejestru i katalogu w systemie informatycznym. Centralna Informacja KRS wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia z rejestru oraz udziela informacji z rejestru, które mają moc dokumentów urzędowych, jeżeli zostały wydane w formie papierowej. Ponadto Centralna Informacja wydaje z katalogu, drogą elektroniczną, kopie dokumentów, które są poświadczane za zgodność z dokumentami znajdującymi się w aktach rejestrowych podmiotu, a także bezpłatnie udostępnia, w ogólnodostępnych sieciach informatycznych, podstawowe informacje o podmiotach wpisanych do rejestru przedsiębiorców i do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym również o organizacjach i podmiotach, które uzyskały status organizacji pożytku publicznego (art. 4 u. KRS). Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowych zasad udzielania informacji z Rejestru i udostępniania kopii dokumentów z katalogu (Dz. U. Nr 247, poz. 1811), wydanego na podstawie art. 6 pkt 1 u. KRS, Centralna Informacja KRS jest komórką organizacyjną Ministerstwa Sprawiedliwości. Składa się z centrali Centralnej Informacji oraz oddziałów.

Centralna Informacja KRS wydaje odpisy, wyciągi, zaświadczenia i pozostałe informacje z Krajowego Rejestru Sądowego. Odpis z rejestru

---

²² Z. Żabiński, *Rejestr handlowy*, Warszawa 1946, s. 71.

może być pełny – zawierający treść wszystkich wpisów w rejestrze pod danym numerem KRS, dokonanych od chwili pierwszego wpisu, z wyjątkiem wpisów niepodlegających ujawnieniu, lub aktualny – zawierający aktualną treść wpisów w rejestrze pod danym numerem KRS.

Wyciąg z rejestru zawiera natomiast aktualną treść wpisów dotyczącą podmiotu wpisanego do rejestru pod określonym numerem KRS, obejmującą wskazane przez wnioskodawcę działy rejestru.

Centralna Informacja wydaje:

- 1) zaświadczenie, że dany podmiot jest wpisany do rejestru pod określonym numerem,
- 2) zaświadczenie, że dany podmiot nie jest wpisany do rejestru,
- 3) zaświadczenie o wykreśleniu danego podmiotu z rejestru,
- 4) zaświadczenie o posiadaniu przez podmiot statusu organizacji pożytku publicznego²³.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 u. KRS każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru. Przepis ten ma szerszy charakter niż art. 525 k.p.c., który stanowi, że w postępowaniu nieprocesowym akta sprawy dostępne są jedynie dla uczestników postępowania, a dla innych osób wówczas, gdy usprawiedliwią dostatecznie potrzebę ich przejrzenia, i to tylko za zezwoleniem przewodniczącego. Należy przyjąć, że art. 10 ust. 1 u. KRS wyłącza zastosowanie art. 525 k.p.c. jeżeli chodzi o prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisywanych do rejestru przedsiębiorców. Za taką interpretacją przemawiała również treść uchylonego już art. 10 ust. 2 u. KRS, który stanowił, że do przeglądania akt rejestrowych innych podmiotów niż określone w ust. 1 – czyli podmiotów innych niż podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców – stosuje się odpowiednio przepis art. 525 k.p.c. *A contrario* z brzmienia tego przepisu wynikało więc, że do przeglądania akt rejestrowych podmiotów określonych w ust. 1, a więc podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców, art. 525 k.p.c. się nie stosuje. Ustęp 2 art. 10 u. KRS został co prawda uchylony, jednakże w celu określenia stosunku pomiędzy art. 10 ust. 1 u. KRS a art. 525 k.p.c. można nadal odwoływać się do jego treści, ponieważ jego uchylenie podyktowane było tym, że obecnie każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych nie tylko do rejestru przed-

---

²³ § 4–8 rozporządzenia w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego.

siębiorców, ale także do pozostałych rejestrów Krajowego Rejestru Sądowego. Akta rejestrowe są udostępniane zainteresowanym pod nadzorem upoważnionego pracownika (§ 153 pkt 3 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych).

W związku z tym, że prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców przysługuje każdemu, z akt rejestrowych przedsiębiorcy należy wyłączyć dokumenty będące podstawą wpisów w dziale czwartym rejestru przedsiębiorców, które zostały wykreślone na podstawie art. 46 u. KRS. Dokumenty te są składane w oddzielnie prowadzonym zbiorze dokumentów, który jest dostępny jedynie dla przedsiębiorcy wpisanego do rejestru oraz wierzyciela, na którego wniosek nastąpiło wykreślenie wpisu (art. 10 ust. 4 u. KRS). W aktach rejestrowych nie pozostawia się jakichkolwiek zarządzeń o ich usunięciu (§ 165 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych). Przepis art. 10 ust. 4 u. KRS nie narusza jednak uprawnień do dostępu do akt sądowych określonych w przepisach szczególnych (art. 10 ust. 5 u. KRS). Zastosowanie znajdzie więc art. 525 k.p.c. i dokumenty te będą mogli przeglądać uczestnicy postępowania oraz każdy, kto potrzebę ich przejrzenia dostatecznie usprawiedliwi i otrzyma zezwolenie przewodniczącego.

W literaturze wyrażono pogląd, że za uczestników postępowania należy uznać również wspólników spółek osobowych prawa handlowego i wobec tego można udostępniać im akta rejestrowe bez ograniczeń. Za takim rozwiązaniem ma przemawiać fakt, że wspólnicy spółek osobowych według art. 91 § 2 i art. 154 kodeksu handlowego, (obecnie odpowiednio art. 38 § 2 i art. 120 k.s.h.) mają wgląd w księgi i dokumenty spółki oraz że powinni być informowani o stanie interesów spółki. Udostępnienie im danych zawartych w aktach stanowiłoby więc konsekwencję ich uprawnień wynikających z przepisów kodeksu handlowego (obecnie kodeksu spółek handlowych)²⁴. Moim zdaniem należy przyjąć, że uczestnikiem postępowania rejestrowego jest sama osobowa spółka handlowa, a nie jej wspólnicy. Spółka ta stanowi odrębny od wspólników podmiot obrotu prawnego. Posiada własny majątek, może również we własnym imieniu nabywać prawa, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana (art. 8 k.s.h.). To osobowa spółka handlowa, a nie jej wspólnicy, jest podmiotem podlegającym wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Wynika to chociażby z treści art. 36 pkt 2,

---

²⁴ W. Łukowski, *Rejestr dłużników niewypłacalnych i dział czwarty rejestru przedsiębiorców według ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym*, Rejent 1999, nr 1, s. 103.

3, 4 i 5 u. KRS. Wspólnicy są ujawniani w rejestrze jedynie jako substrat osobowy takiego podmiotu. Dlatego nie sposób traktować wspólników spółki prawa osobowego jako uczestników postępowania. Ich uprawnień do nieograniczonego dostępu do akt rejestrowych nie da się również wywieść z prawa do przeglądania ksiąg i dokumentów spółki oraz zasięgania informacji o stanie majątku i interesów spółki. Prawo to dotyczy bowiem wyłącznie stosunków wewnętrznych spółki, a nie postępowania rejestrowego toczącego się przed sądem rejestrowym. Dlatego uznać należy, że wspólnicy spółek osobowych mają prawo przeglądania dokumentów będących podstawą wpisów w dziale czwartym rejestru przedsiębiorców, które zostały wykreślone na podstawie art. 46 u. KRS jedynie na zasadzie art. 525 k.p.c., a więc jedynie wówczas, gdy potrzebę ich przejrzenia dostatecznie usprawiedliwią i otrzymają zezwolenie przewodniczącego. Inaczej będzie jedynie w odniesieniu do tych wspólników spółek osobowych, którym z mocy ustawy lub umowy spółki przysługuje prawo do jej reprezentacji w stosunkach zewnętrznych. Mają oni prawo przeglądania dokumentów będących podstawą wpisów w dziale czwartym rejestru przedsiębiorców jako osoby działające za spółkę i wykonujące uprawnienia spółki.

Z wzorami podpisów osób uprawnionych do reprezentowania podmiotu wpisanego do rejestru, których zbiór prowadzi się w aktach rejestrowych, ma prawo zapoznać się każdy (art. 11 u. KRS).

Należy zauważyć, że art. 13 u. KRS wprowadza rozszerzoną zasadę jawności formalnej, stanowiąc, że wpisy do rejestru podlegają obowiązkowi ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Ogłoszenie niepodlegające obwieszczeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym umieszcza się na tablicy ogłoszeń w budynku sądowym oraz w lokalu urzędu właściwej gminy (§ 167 ust. 2 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych).

Ogłoszeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym nie podlegają wpisywane w rejestrze przedsiębiorców:

- dane zamieszczane w dziale czwartym rejestru przedsiębiorców (art. 42 u. KRS),
- wpis daty uprawnomocnienia się postanowień sądu w sprawach, w których są one skuteczne lub wykonalne z chwilą uprawnomocnienia się (art. 20 ust. 3 w zw. z ust. 2 u. KRS).